

Penkerių metų pažanga regione siekiant darnaus vystymosi

Baltijos 21 ataskaita Baltijos jūros šalių ministrams pirmininkams

Baltijos 21 serijos Nr. 1/2004

1998 metų birželio mėn. Baltijos jūros regiono užsienio reikalų ministrai priėmė "Baltijos jūros regiono darbotvarkę 21– Baltija 21". Darbotvarkėje numatyta, kad Baltijos 21 valdymo grupė – Vyresniųjų pareigūnų grupė (VPG) – "turi pateikti ataskaitą ministrams pirmininkams maždaug kas penkeri metai svarstymui bei jų sprendimams dėl pakeitimų ir reikalingų papildomų veiksmų. Tose ataskaitose turi būti apžvelgtas išskeltų tikslų įgyvendinimo progresas ir veiksmų programos įgyvendinimas..."

Šią Baltijos 21 penkerių metų ataskaitą sudarė Alanas Atkisonas iš AtKisson Europe AB bendradarbiaudamas su Baltijos 21 sekretoriatu, esančiu prie Baltijos jūros valstybių tarybos sekretoriato. Ataskaitos pagrindas - du išsamūs periodiniai įvertinimai (daugiau galite pasiskaityti galiniame viršelyje), specialios Baltijos 21 politikos ir strategijos darbo grupės veiklos rezultatai bei veikla Baltijos 21 sektoriuose ir erdvinio planavimo srityje. Ji buvo derinama ir, Baltijos 21 VPG patvirtinus ją, bus teikiama Baltijos jūros valstybių vyriausybių vadovams, kurie susitiks 5-ajame Baltijos jūros valstybių viršūnių susitikime Laulasmaa, Estijoje, 2004 m. birželio 21 d.

Šią ataskaitą pasiūlyta papildyti nauju Baltijos 21 įpareigojimu, kurį Baltijos 21 VPG taip pat patvirtino ir teiks 5-ajam Baltijos jūros valstybių viršūnių susitikimui Laulasmaa, Estijoje.

Pilną informaciją apie Baltiją 21 galima gauti Baltijos 21 interneto puslapyje www.baltic21.org ir užsisakius diskelį iš Baltijos 21 sekretoriato.

Daugiau informacijos apie tai, kur galima užsisakyti nemokamą šios ataskaitos kopiją ir kitus Baltijos 21 serijos leidinius, galima gauti:

Baltic 21 Secretariat
Strömsborg
P.O. Box 2010
SE-103 11 Stockholm, Sweden
Tel: +46 8 4401938/41
Fax: +46 8 4401944
E-mail: secretariat@baltic21.org
www.baltic21.org

Šios ataskaitos leidybą finansiškai parėmė Europos Komisija. Tačiau čia pateikta nuomonė nebūtinai sutampa su oficialia Europos Komisijos nuomone.

Šį leidinį galima cituoti ar perspausdinti, nurodžius šaltinį.

Fotonuotraukos viršelyje: Laila Kule, Marek Maciejowski, Oleg Zernov
Atspausdinta ant nežalingo aplinkai popieriaus.
ISSN 1029-7790

Turinys

Santrauka	3
Darnaus vystymosi tendencijos Baltijos jūros regione: glaustas įvertinimas	4
Baltijos 21 Veiksmų programa: trumpa penkerių metų apžvalga	5
Pasiekimai pagal sektorius	5
Žemės ūkis	
Švietimas	
Energetika	
Žuvininkystė	
Miškai	
Pramonė	
Turizmas	
Transportas	
Erdvinis planavimas	
Pasiekimai pagal jungtinių veiksmų objektą	7
Bioenergetika ir atsinaujinantys energijos šaltiniai ("Jungtinis veiksmas Nr. 1")	
Regioniniai darnaus vystymosi forumai ir tinklai ("Jungtinis veiksmas Nr. 2")	
Demonstracinės zonos ir bandomosios programos ("Jungtinis veiksmas Nr. 3")	
Miestų bendradarbiavimas darnaus vystymosi srityje ("Jungtinis veiksmas Nr. 4")	
Subalansuotas technologijų įsigijimas ("Jungtinis veiksmas Nr. 5")	
Informacija apie darnų vystymąsi ("Jungtinis veiksmas Nr. 6")	
Vartotojų sąmoningumo kėlimas ("Jungtinis veiksmas Nr. 7")	
Priedas: naujasis Baltijos 21 įpareigojimas	8

Santrauka

Baltijos jūros regionas buvo pirmasis daugiašalis regionas pasaulyje, patvirtinęs bendrus tikslus ir veiksmus darniam vystymuisi įgyvendinti. Baltija 21 (“Baltijos jūros regiono Darbotvarkė 21”) yra priemonė šiam bendradarbiavimui vystyti. Tai yra daugelį interesų grupių apimantis procesas, kuriame dalyvauja vyriausybės, pramonės, finansų ir viešojo sektoriaus atstovai bei Europos Komisija, siekdami įgyvendinti specialią veiksmų programą.

Baltija 21 buvo įkurta 1998 metais remiantis susitarimu, kurį 1996 metais pasirašė vienuolika regiono ministrų pirmininkų; tai yra regioninė pasaulinio įsipareigojimo siekti darnaus vystymosi išraiška, kuri pirmiausia buvo aiškiai apibūdinta 1992 metais Jungtinių Tautų “Žemės viršūnių susitikime” ir dar kartą patvirtinta 2002 metais Pasaulio viršūnių susitikime darnaus vystymosi klausimais.

Ši ataskaita bendrais bruožais apžvelgia pažangą regione darnaus vystymosi srityje, o būtent pirmųjų penkerių metų Baltijos 21 proceso pasiekimus rengiantis ministrų pirmininkų nutarimui paruošti naują Baltijos 21 įpareigojimą. Čia taip pat yra trumpa veiksmų, kurie buvo atlikti visuose aštuoniuose sektoriuose ir septyniuose tarpsektorinių jungtinių veiksmų srityse, apibūdintose steigiamajame 1998 metų dokumente, santrauka bei bendras pasisiekimų ir Baltijos 21 uždavinių sprendimo įvertinimas.

Ši ataskaita parodo, kad regione yra padaryta pažanga darnaus vystymosi srityje ir kad Baltijai 21 pavyko sukurti platformą regioniniam ir tarpsektoriniam bendradarbiavimui. Be to, paskutinis Pasaulio viršūnių susitikimas Johanesburge ir kiti veiksniai pateikė naujas užduotis, įtakosiančias bendras regionines pastangas siekiant darnaus vystymosi bei Baltijos 21 procesą konkrečiai:

- Pastaroji Europos Sąjungos plėtra labai keičia strateginę darnaus vystymosi padėtį Baltijos jūros regione, ir Baltijos 21 procesai, galima tikėtis, pritrauks papildomą ES paramą, ypač akcentuojant bendradarbiavimo su Rusija stiprinimą. Daugelis darnaus vystymosi uždavinių Baltijos jūros regione yra iš esmės regioniniai, ir Baltijai 21 susidarė labai palankios sąlygos paremti stiprėjančią bendradarbiavimą, reikalingą jiems spręsti.

- Baltijos 21 stiprybė yra ta, kad ji tapo daugelio interesų grupių forumu plėtoti dialogą ir bendradarbiavimą darnaus vystymosi srityje tarp Baltijos jūros valstybių, NVO ir kitų regioninių tinklų. Ji gali stipriai remti regionines iniciatyvas ir politikos vystymą tuomet, kai darnaus vystymosi integravimas į regioninius procesus yra svarbus strateginis tikslas siekiant stiprinti susitelkimą ir konkurencingumą pasaulinėje rinkoje.

- Pasikeitimai sektoriuose išlieka Baltijos 21 sėkmės pagrindu. Kitas penkerių metų laikotarpis pareikalaus skirti sektorių lėšas tarpsektorinėms iniciatyvoms, daugiau dėmesio skiriant siančioms visoms trims darnaus vystymosi dimensijoms. Pirmųjų penkerių metų pamokos taip pat rodo, kad ateityje reikės daugiau dėmesio skirti mažesniems skaičiumi iniciatyvų, tačiau toms, kurios yra stambesnės, drąsesnės ir galinčios duoti akivaizdžius rezultatus regione.

Baltija 21 įsipareigoja ir toliau kurti regioninį tinklą patvirtintiems pasaulinės Darbotvarkės 21 ir Pasaulio viršūnių susitikimo darnaus vystymosi klausimais veiksams įgyvendinti, susitelkdama ties darnaus vystymosi regioniniu kontekstu.

Pirmųjų penkerių Baltijos 21 proceso metų apžvalga ir uždaviniai ateičiai ragina Baltiją 21 iš naujo susitelkti darbui ir jį labiau racionalizuoti. Kad tai būtų pasiekta, kaip teigiama siūlomame naujajame įpareigojime, kurį patvirtino Baltijos 21 Vyresniųjų pareigūnų grupė (plg. Priedą), Baltija 21 turi veikti tokiose keturiuose srityse:

- Remti Baltijos jūros valstybių tarybą (BJVT) ir jos procesus siekiant darnaus vystymosi;
- Skatinti Baltijos 21 sektorių ir erdvinio planavimo dalyvavimą tarpsektorinėje veikloje bei dirbti siekiant įgyvendinti užsibrėžtus tikslus ir vizijas;
- Patvirtinti ir remti “Švyturio projektus”, kurie skirti parodyti darnaus vystymosi pavyzdžius ir
- Nustatyti finansavimo šaltinius Švyturio projektams ir kitoms regioninėms darnaus vystymosi iniciatyvoms paremti.

Šia nauja veiksmų linija Baltija 21 siekia realizuoti pasiūlytą Baltijos jūros regiono kaip darnaus vystymosi eko-regiono viziją.

Darnaus vystymosi tendencijos Baltijos jūros regione: glaustas įvertinimas

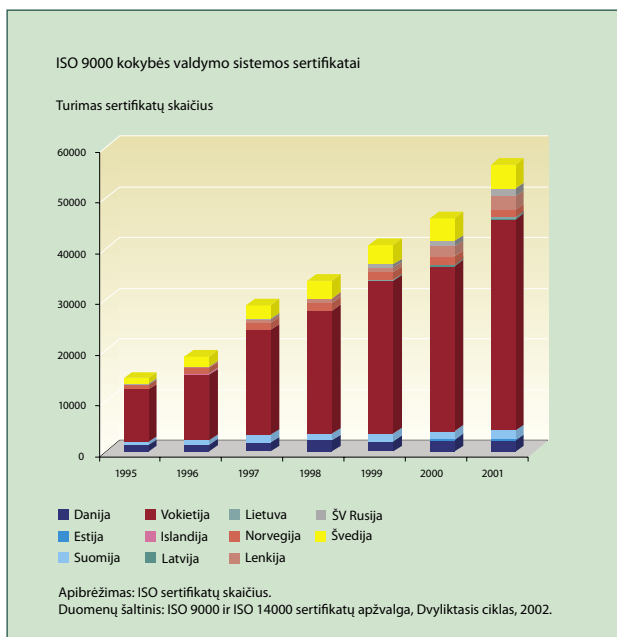
Siekimas darnaus vystymosi – ilgalaikės ekonominių, aplinkosauginių ir socialinių dimensijų integracijos – yra laikomas skubiai spręstiniu ir sudėtingu uždaviniu, su kuriuo žmonija susiduria. Regioniniai rodikliai, kuriuos suformulavo Baltija 21 bendradarbiaudama su sektoriais, rodo, kad pastaraisiais metais Baltijos jūros regionas padarė reikšmingą pažangą eidamas darnaus vystymosi keliu; bet vis dar yra svarbių išpėjančių ženklų ir pavojingų tendencijų, į kurias reikia atkreipti dėmesį.

Nepaisant dedamų pastangų siekiant pažangos, neigiamos tendencijos pagrindinėse transporto, žemės ūkio ir žuvininkystės sektorių srityse tęsiasi, o jei ir toliau išliks - galėtų pakenkti pažangai kitose srityse. Pažanga šalyse skiriasi, ir duomenys yra nepilni, bet ilgalaikės tendencijos yra gana panašios ir stabilios, todėl neįmanoma atlikti bendro regiono įvertinimo.

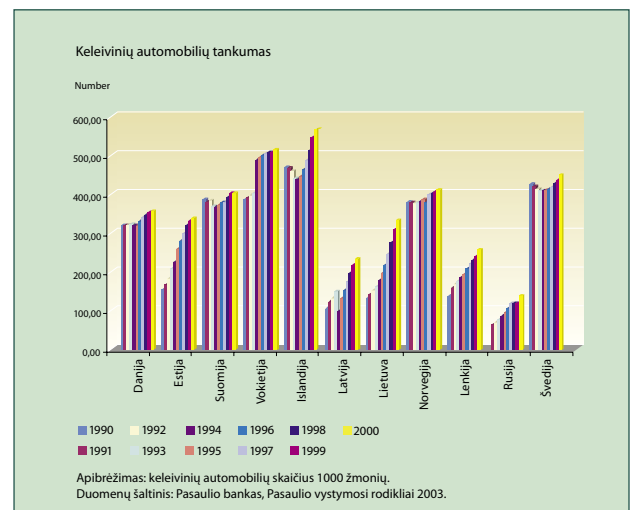
Ekonominiu požiūriu regionas yra turtingas, palyginus su likusia pasaulio dalimi, ir ekonominis augimas vienam gyventojui stabiliai didėjo per pastarąjį dešimtmetį. Žinoma, didelis atotrūkis išlieka tarp senesnių ir naujesnių rinkos

ekonomikos šalių, bet jis mažėja. Turizmas regione po truputį didėja. Valdymo sistemoms regione imami sparčiai taikyti kokybės standartai (įvertinta pagal ISO 9000 taikymo tempus), didinantys ekonominį konkurencingumą.

Aplinkosauginiu požiūriu regione sparčiai plito aplinkosaugos vadybos sistemos ir buvo priimamos Vietos darbotvarkės 21 programos, didėjo energijos efektyvumas (susijęs su ekonomine gamybos apimtimi), mažėjo sieros dioksido išmetimai, didėjo miškingumas, atsinaujino laišos išteklių ir stabilizavosi jūrinės žūklės rajonai. Tačiau reikšmingu uždaviniu išlieka CO2 išmetimų kontrolė sparčiai didėjant

Pavyzdinė ekonominė tendencija: greitas kokybės valdymo sistemų plitimas Baltijos jūros regione

Charakteringa aplinkosauginė tendencija: staigūs automobilių, kurių didžioji dauguma naudoja iškastinį kurą ir didina regiono CO2 išmetimus, skaičiaus padidėjimai vienam gyventojui

automobilių tankumui, aiškiai atsveriančiam laimėjimus energijos efektyvumo ir atsinaujinančių energijos šaltinių srityje. Azotinių trąšų naudojimas mažėja (vienam hektarui), bet bendros biogeninių medžiagų apkrovos Baltijos jūroje nepagerėjo ir vis didėja. Visai Baltijos jūrinei ekosistemai ir toliau gresia pavojus, o menkių ištekliams vis dar gresia pavojus.

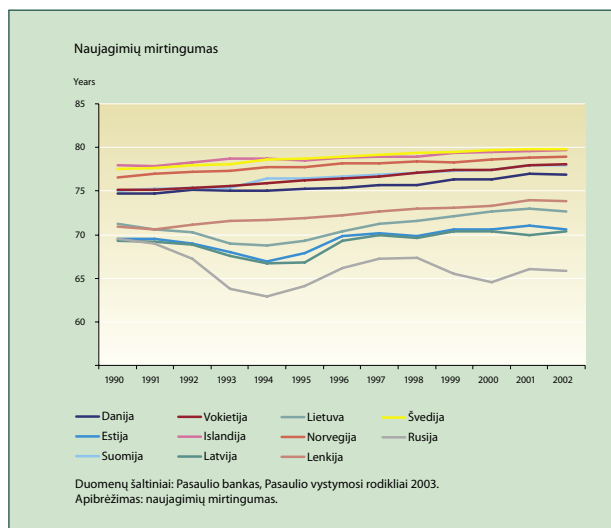
Socialiniu požiūriu, regionas didžiuojasi ilga gyvenimo trukme ir išsilavinimo lygiu, lyginant su kitomis pasaulio

šalimis. Nuo 1994 metų pastebimas gyvenimo trukmės ilgėjimas visose šalyse, išskyrus Rusiją. Taip pat mažėja atotrūkis gyvenimo trukmės srityje tarp senųjų ir naujųjų rinkos ekonomikos šalių.

Šis rodikliais paremtas įvertinimas, kurio pagrindas yra 2003 metų trimetė ataskaita ir vėliau išleista strateginė analizė, rodo, kad lemiami darnaus vystymosi uždaviniai Baltijos jūros regione yra:

- (1) Baltijos jūros ekosistemų apsauga;
- (2) Technologijų kaita ir energijos paklausos valdymas, ypač išskastinį kūrą naudojančiame transporto sektoriuje;
- (3) Besitęsianti ir spartėjanti žemės ūkio technologijų ir politikos pažanga ir
- (4) Atotrūkio mažinimas ekonominių ir socialinių sąlygų srityje tarp senųjų ir naujųjų rinkos ekonomikos šalių.

Charakteringa socialinė tendencija: Didėjanti gyvenimo trukmė regione (išskyrus Rusiją)

Baltijos 21 Veiksmų programa: trumpa penkerių metų apžvalga

Baltijos 21 veiksmų iniciatyvos yra suformuotos pagal Veiksmų programą, kuri buvo priimta kaip 1998 m. išleistos "Baltijos jūros regiono Darbotvarkės 21" dalis. Veiksmų programa nustato tikslus aštuoniems "sektoriams" ir septynioms "jungtinių veiksmų" (transnacionalinių ir tarpsektorinių) temoms, kaip pateikta žemiau.

Veiksmų programos įgyvendinimo progresas labai skyrėsi sektoriuose ir jungtinių veiksmų srityse, kurie tam tikromis aplinkybėmis atsiranda skirtinguose regioninių įsipareigojimų lygiuose. Kai kuriose srityse pažanga buvo sparti ir akivaizdi, kitose ji buvo labai nežymi. Tačiau visais atvejais susidarė geros sąlygos nuolat stiprinti sektorines ir tarpsektorines iniciatyvas įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus regione.

Likusi šios ataskaitos dalis yra konkrečios veiklos ir pasiekimų kiekviename sektoriuje ir jungtinių veiksmų srityje santrauka. Reikia pažymėti, kad didelė dalis veiklos, vykstančios regione, nėra formaliai remiama ar inicijuojama Baltijos 21, tačiau ji atitinka jos veiksmų programą ir pirmąjį ministrų pirmininkų susitarimą sukurti Baltijos jūros regiono Darbotvarkės 21 procesą.

Pasiekimai pagal sektorius

Žemės ūkis

Darbas prie regioninio Virtualaus žemės ūkio darnaus vystymosi tyrimo instituto pradėtas ir vyksta toliau. Šiaurės ministrų taryba finansavo šią iniciatyvą 2000 – 2004 metų laikotarpiu. Panašios iniciatyvos imtasi ir Lenkijoje kuriant Virtualų žemės ūkio darnaus vystymosi institutą (VŽŪDVI), kuris sveikina Baltijos 21 šalių narių žemės ūkio institutų dalyvavimą. 2003 metais naujai vadovaujamas sektorius įkūrė "Specialią subalansuoto žemės ūkio darbo grupę (SSŽŪDG)." Buvo patvirtintas ambicingas darbo planas, kuriame daug dėmesio buvo skiriama tarpsektoriniam bendradarbiavimui (turizmo sektorius) ir darnaus vystymosi pavyzdžių demonstravimui. Be to, buvo sustiprintas bendradarbiavimas su HELCOM ir PAF (Pasaulinio aplinkosaugos fondo) Baltijos jūros regioniniu projektu.

Švietimas

Regiono buvo plėtojami nacionaliniai subalansuoti švietimo veiksmų planai, atliekama nacionalinių teisinių švietimo sistemų apžvalga, tobulinami tinklai, tinklalapiai ir mokymo medžiagos, kartu su žemės ūkio sektoriumi buvo sukurtas tarpsektorinio mokymo planas, inicijuojant švietimo, skirto darniam vystymuisi, plėtros ir tyrimo projektą, ir tobulinamas mokytojų kvalifikacijos kėlimas.

Energetika

Igyvendinant darnų vystymąsi regione, šiame sektoriuje padaryta žymi pažanga: padidėjo energijos, pagaminamos naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius ir gamtines dujas, procentas, sumažėjo energijos intensyvumas bei pagrindinių teršalų išmetimas, įskaitant ir anglies dioksida. Baltijos jūros regiono bendradarbiavimo energetikos srityje programa (BASREC) prisiėmė atsakomybę už Baltijos 21 Veiksmų programą šioje srityje. BASREC veiklą daugiausia finansavo šiaurės šalys, Šiaurės ministrų taryba ir ES Sinergijos programa. BASREC siekė tęsti dialogą ir veiklą elektros energijos ir dujų rinkų regioninės integracijos srityje, bendradarbiavimą energijos efektyvumo, klimato kaitos klausimais bei specialiosios darbo grupės, sprendžiančios bioenergetikos klausimus, rėmuose. Baltijos jūros regioną paversti bandomąja lanksčių Kioto mechanizmų zona yra pagrindinis BASREC veiklos tikslas. Pagal ministrų nutarimą Vilniuje 2002 m. lapkričio mėnesį BASREC 2003 – 2005 metais ir toliau tęs savo uždavinių įgyvendinimą.

Žuvininkystė

Tarptautinė Baltijos jūros žuvininkystės komisija (TBJŽK) žuvininkystės valdymą vykdo atsižvelgdama į ekosistemas, o tai labai teigiamai paveikė buveinių atkūrimą ir laišos išteklių atsinaujinimą kai kuriose Baltijos upėse; kelerių metų laikotarpyje gana aukštame lygyje subalansuotai kontroliuojami jūros žuvų sugavimai; pastebimas staigus Baltijos menkės skaičiaus sumažėjimas (nors menkei vis dar gresia išnykimas ir jai reikia nuolatinės apsaugos); ir vandens gyvių veisimo technologijų tobulėjimas.

Miškai

Besitęsiančios ir svarbios programos, kurias vykdo miškų sektorius, sėkmingai susiejo keletą šalių ir sektorių, kad paskatintų subalansuotą privačių miškų valdymą, bioenergijos gamybą, miškotvarką ir apsauginių sistemų tinklą, rinkodaros ir komunikacijų projektus, skirtus gaminiams, pagamintiems iš subalansuotai tvarkomų miškų medienos, bei susijusius tyrimo ir analizės projektus. Visos subalansuotos miškotvarkos technologijos stabiliai plinta regione.

Pramonė

Aktyvi specialioji darbo grupė pramonės klausimams ir žymus Švedijos vyriausybės finansavimas (40 milijonų SEK) prisidėjo prie bendro ir labai spartaus aplinkosaugos vadybos sistemų ir verslo bendradarbiavimo visame regione. Be to, specialioji darbo grupė vykdė 30 specialių projektų daugelyje sričių priežiūra, įskaitant ir aplinkosauginius leidimus, cheminių medžiagų valdymą, žaliųjų technologijų diegimą, geriausių ecoefektyvumo pavyzdžius, įmonių bendradarbiavimą naujų pramonės šakų srityje (biokuro bei žaliųjų gaminių kūrimo) ir jungtinių tyrimų bei "pramonės piršlybų" per virtualų tyrimų tinklą – Baltijos 21 Institutą (www.baltic21institute.org).

Turizmas

Buvo įkurta specialioji darbo grupė bei organizuotos konferencijos ir seminarai (ypač Baltijos šalyse) subalansuoto turizmo vystymo temomis, organizuoti kaimo turizmo ir ekoturizmo projektai. Prsidėjo projektas, kurio tikslas stiprinti tarpsektorinį subalansuoto turizmo interesų grupių tinklą, kurį remia INTERREG IIIB. Buvo inicijuotas bendradarbiavimas su VISAB ir žemės ūkio sektoriumi. Buvo nutarta regione įkurti informacijos apie subalansuoto turizmo taikymą ir pavyzdžius rinkimo, apdoravimo ir skleidimo centrą. Vokietija sukūrė rodiklius, skirtus stebėti subalansuoto turizmo vystymą pakrantės regione. Visame regione plinta subalansuoto turizmo vietų žymėjimas: Danijoje - "Kelionės tikslas 21", Vokietijoje - "Viabono", Latvijoje ir Lietuvoje - "Žalasis sertifikatas" ir Švedijoje - ekologinis žymėjimas "Gamta - geriausia".

Transportas

Baltijos 21 narės veikė keliose srityse, skatinančiose nežalingų aplinkai transporto priemonių vystymą, trumpuosius jūrinius pervežimus ir daugiamodalines transporto sistemas. Latvijos transporto ministerija įgyvendino studiją, įvertinančią trumpųjų jūrinių pervežimų (TJP) pažangą. Baltijos uostų organizacija (BUO) savo Baltijos 21-TJP apžvalga, kurią atliko Gdanskos uostas ir Gdanskos laivybos universitetas Lenkijoje, paskatino trumpuosius jūrinius pervežimus. Vokietija atlieka studiją apie tai, kaip yra vykdoma Darbotvarkė 21 Europos jūrų uostuose, o Baltijos didmiesčių sąjunga įgyvendina savo projektą "Naujoji subalansuotų uostų ir didmiesčių prekybos asociacija". Akivaizdesnė pažanga šiame sektoriuje, atrodo, reikalauja daugiau dėmesio ir paramos iš vyriausybių.

Erdvinis planavimas

"Vizija ir strategijos aplink Baltiją 2010" (VISAB 2010) programa paskatino darnaus vystymosi įgyvendinimą regione per daugybę bendrų regioninių projektų ir planavimo iniciatyvų, apimančių skirtingas temas, siejančias uostus ir teritorijas nuo pakrantės tolyn į krašto gilumą, sukuriančias Baltijos jūros regiono integruoto

pakrantės zonos valdymo (IPZV) platformą ir pajėgumų stiprinimą erdvinio planavimo srityje apskritai. Eilė bendrų darnaus vystymosi principų, VISAB 2010 Erdvinė veiksmų programa (“VISAB 2010 Plus”) ir INTERREG III B programa, skirta bendruomenės vystymo iniciatyvų finansavimui, sukūrė tvirtą pagrindą besitęsiančiam bendradarbiavimui ir planavimo darbų integracijai regione.

Pasiekimai pagal jungtinių veiksmų objektą

Bioenergetika ir atsinaujinantys energijos šaltiniai (“Jungtinis veiksmas Nr. 1”)

Šią temą apima energetikos sektorius ir keletas kitų bendrų veiksmų.

Regioniniai darnaus vystymosi forumai ir tinklai (“Jungtinis veiksmas Nr. 2”)

Dabar yra daug tokių forumų ir tinklų, formalų ir neformalių, veikiančių visame regione beveik visuose sektoriuose. Šios sąveikos egzistuoja Baltijos 21 rėmų viduje ir išorėje bei apima formalų Baltijos Vietos darbotvarkės 21 forumą, skirtą bendruomenės remiamiesiems savivaldybių tarnautojams, ir neformalius subalansuotai orientuotų investitorių ir verslininkų tinklus.

Demonstracinės zonos ir bandomosios programos (“Jungtinis veiksmas Nr. 3”)

Rengiantis tam tikros bandomosios programos inicijavimui, Baltija 21 renka informaciją apie jau egzistuojančius ir suplanuotus demonstracinius ir bandomuosius projektus kiekvienam sektoriui bei identifikuoja tarpsektorinius.

Miestų bendradarbiavimas darnaus vystymosi srityje (“Jungtinis veiksmas Nr. 4”)

Per Baltijos miestų sąjungą (BMS) vienuolika specifinių jungtinių bendradarbiavimo projektų susiejo miestus bei tarptautines agentūras ir organizacijas, remiančias savo Vietos darbotvarkės 21 programas; ir 75% regioninių miestų, kurie yra BMS nariais, taip pat dalyvavo susitikimuose, konferencijose ir projektuose darnaus vystymosi klausimais. Egzistuoja gerai funkcionuojantis bendradarbiavimo tinklas.

Subalansuotų technologijų įsigijimas (“Jungtinis veiksmas Nr. 5”)

Veikdama per pramonės sektoriaus specialiąją darbo grupę, Baltija 21 pirmiausia analizavo pagrindinius veiksmus, politiškai,

ekonomiškai ir techniškai veikiančius subalansuotų technologijų įsigijimą Baltijos jūros regione. Tada ji nustatė pagrindinių subalansuotų technologijų grupę energetikos, vandens ir transporto srityse, kurias galima buvo panagrinėti regioninėje galimybių studijoje. Dabar šis tyrimas nustato pilnai realizuotos galimybių studijos veikimo sritį, liečiančią mechanizmus, skatinančius tikslių subalansuotų technologijų įsigijimą visame regione.

Informacija apie darnų vystymąsi (“Jungtinis veiksmas Nr. 6”)

Informacijos prieinamumas ir skaidrumas žymiai pagerėjo per pirmąjį įsipareigojimų laikotarpį. Baltija 21 pateikė du integruotus darnaus vystymosi tendencijų įvertinimus Baltijos jūros regione, ir dokumentacija jos tinklapyje apie Baltijos 21 remiamą darnaus vystymosi veiklą yra lengvai prieinama visuomenei. Čia yra ir visa dokumentacija apie Baltijos 21 procesus, įskaitant ir strategines darnaus vystymosi iniciatyvų stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizes regione. Be to, Baltijos 21 Institutas pateikia informaciją apie partnerystės ir finansavimo galimybes darnaus vystymosi programoms.

Vartotojų sąmoningumo kėlimas (“Jungtinis veiksmas Nr. 7”)

Pasitelkus Baltijos Vietos darbotvarkės 21 Forumą (BVD21F) buvo įgyvendinti penki projektai – du iš jų Rusijoje – sąmoningumui kelti ir stiprinti susidomėjimui vietos ir nacionalinio lygio darnaus vystymosi iniciatyvomis. Paruošta medžiaga apie Vietos darbotvarkę 21 naujų ES šalių narių kalbomis. Todėl programos plėtojamos Sankt Peterburge ir naujose šalyse narėse. Jauni žmonės, piliečiai ir valstybės tarnautojai susidomėjo specialiais projektais ES aplinkosaugos politikos, vietos aplinkosaugos planavimo, dalyvavimo sprendimų priėmimo procese ir aplinkosauginio švietimo srityse.

Naujasis Baltijos 21 įpareigojimas

Priedas

Siūloma pateikti 5-ajam Baltijos jūros valstybių viršūnių susitikimui
2004 m. birželio 21 d. Laulasmaa, Estijoje

Baltijos 21 misija yra siekti darnaus vystymosi Baltijos jūros regione pasinaudojant regioniniu daugelio interesų grupių bendradarbiavimu. Todėl Baltija 21 sukūrė regioninį tinklą patvirtintai pasaulinei Darbotvarkei 21 ir Pasaulio viršūnių susitikimo darnaus vystymosi klausimais veiklai įgyvendinti, dėmesį kreipiant į regioninį darnaus vystymosi kontekstą.

Vyriausybės vadovai yra įsipareigoję realizuoti Baltijos jūros regiono kaip "eko-regiono" viziją – kur "eko" reiškia "ekonomiką" ir "ekologiją" bei kur socialinė dimensija yra gerai integruota. Regionas siekia būti pastebimas pasaulyje kaip darnaus vystymosi "švyturys", o Baltija 21 vaidins reikalingą vaidmenį realizuojant šią viziją.

1. Baltija 21 remis BJVT ir jos procesus siekiant darnaus vystymosi.

Baltija 21 glaudžiai bendradarbiaus su BJVT skatindama darnaus vystymosi integraciją į regioninės politikos formavimą. Ji taip pat apžvelgs regionines tendencijas ir politiką, veikiančias darnų vystymąsi regione, bei parengs rekomendacijas BJVT regioninei diskusijai, jungtiniam veiksmui ar tolesnei diskusijai su kitomis organizacijomis, kurių politika veikia regioną.

2. Baltijos 21 sektoriai ir erdvinis planavimas stiprins dalyvavimą tarpsektoriniame darbe ir veiks siekiant užsibrėžtų tikslų ir vizijų.

Sektoriai ir erdvinis planavimas turi ir toliau veikti, siekiant išgauti papildomos naudos iš regioninių darnaus vystymosi įgyvendinimo pastangų, akcentuojant regioninių problemų sprendimą bendradarbiaujant tarp sektorių. Baltijos 21 Vyresniųjų pareigūnų grupė (VPG) pasinaudos jai charakteringu daugelio interesų grupių bei tarpsektoriniu bendradarbiavimu kaip forumu, skatindama gerus darnaus vystymosi įgyvendinimo rezultatus.

3. Baltija 21 patvirtins ir remis "Švyturio projektus", numatančius parodyti darnaus vystymosi pavyzdžius konkrečiuose veiksmuose.

Baltijos 21 "Švyturio projektai" turi būti atrenkami siekiant užtikrinti jų aiškumą ir sudominti kiek galima daugiau dalyvaujančių šalių ir sektorių, parodant darnaus vystymosi papildomą vertę. "Švyturio projektai" skirsis nuo "bandomųjų projektų" tuo, kad juose Baltijos 21 dėmesys bus skiriamas veiklai keliose specifinėse srityse. Savo apimtimi jie bus tarpnacionaliniai ir įtrauks platesnį egzistuojančių sprendimų įgyvendinimą, kartu pademonstruodami naujus sprendimo būdus.

Baltija 21 ir toliau remis darnaus vystymosi iniciatyvas ir bandomuosius projektus sektoriniame arba daugiasektoriniame kontekstuose ir skatins tolesnį savo Veiksmų programos sėkmingų elementų vystymą.

4. Baltija 21 nustatys finansavimo šaltinius Švyturio projektams ir kitoms regioninėms darnaus vystymosi iniciatyvoms remti.

Baltija 21 turi plėtoti naujovišką mechanizmą, sutelkdama dėmesį į sinergetinį efektą tarp esančių nacionalinių ir kitų finansavimo šaltinių regioniniame lygyje. Ji ir toliau tęs savo sėkmingą istoriją, užtikrindama finansinę paramą specifiniams projektams.

Baltijos 21 Vyresniųjų pareigūnų grupės (VPG) nariai

(2004 m. birželio 5 d.)

Šalys

Danija, Estija, Islandija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Norvegija, Rusija, Suomija, Švedija, Vokietija

Europos Komisija

Tarpvyriausybinių organizacijų

Baltijos jūros jaunimo reikalų sekretoriatas
Helsinkio komisija (HELCOM)
Jungtinių tautų aplinkos programa (UNEP)
JT Ekonominė komisija Europai (JTEKE)
Šiaurės ministrų taryba (ŠMT)
Tarptautinė Baltijos jūros žuvininkystės komisija (TBJŽK)
Vizija ir strategijos aplink Baltijos jūrą 2010 (VISAB 2010)

Tarptautinės finansinės institucijos

Europos rekonstrukcijų ir plėtros bankas (ERPB)
Europos Investicijų Bankas (EIB)
Pasaulio bankas
Šiaurės šalių aplinkos finansų korporacija (NEFCO)
Šiaurės šalių investicijų bankas (ŠŠIB)

Tarptautiniai nevalstybiniai ir miestų tinklai

Baltijos jūros valstybių subregioninis bendradarbiavimas (BJVSB)
Baltijos miestų sąjunga (BMS)
Baltijos Vietos darbotvarkės 21 forumas (BVD21F)
Savivaldybės darniam vystymuisi (ICLEI)

Tarptautiniai verslo tinklai

Baltijos jūros turizmo komisija (BTK) Baltijos uostų organizacija (BUO)
Baltijos žvejų asociacija (BŽA)
Pasaulinė darnaus vystymosi verslo taryba (PDVVT)
Tarptautiniai prekybos rūmai (TPR)

Tarptautinis akademinis tinklas

Baltijos universiteto programa (BUP)

Tarptautinės aplinkosauginės nevyriausybinių organizacijų

Europos pakrantės apsaugos sąjunga (EPAS)
Išlaikyk Baltiją švarią (IBŠ)
Koalicija "Švari Baltija" (KŠB)
Pasaulinis gamtos fondas (Tarptautinis PF)

Sudarant šį leidinį buvo panaudoti periodiniai Baltijos 21 pažangos įvertinimai, siekiant darnaus vystymosi Baltijos jūros regione, bei Baltijos 21 sektorių, erdvinio planavimo ir jungtinių veiksmų pasiekimų įvertinimas. Iki šiol Baltija 21 atliko du išsamius regioninius įvertinimus (žr. leidinių sąrašą, pateiktą žemiau). Pats naujausias išsamus įvertinimas buvo parengtas 2003 metų pradžioje ir apima laikotarpį nuo 2000 iki 2002 metų. Be to, 2002-2004 metais, rengdama savo naująją politiką ir strategiją, Baltija 21 taip pat atliko strateginį Baltijos 21 proceso įvertinimą. Visi šie įvertinimai sudarė šios ataskaitos pagrindą.

Baltijos 21 darbas išsamiai pateikiamas, įskaitant visus rodiklius ir pateiktus duomenis, Baltijos 21 tinklapyje www.baltic21.org ir Baltijos 21 išleistame diskelyje 1/2003. Atspausdintas ataskaitas, pateikiančias pasirinktus rodiklius, ir pažangos ataskaitas apie Baltijos 21 sektorius, erdvinį planavimą ir jungtinius veiksmus galima gauti iš Baltijos 21 sekretoriato ir pdf formate Baltijos 21 tinklapyje.

Iki šiol buvo išleisti tokie Baltijos 21 serijos leidiniai:

Nr. 1/98	Baltijos jūros regiono Darbotvarkė 21
Nr. 2/98	Baltijos jūros Darbotvarkės 21 sektoriaus ataskaita – Žemės ūkis ¹
Nr. 3/98	Subalansuotos energetikos vystymasis Baltijos jūros regione
Nr. 4/98	Sektorinė ataskaita apie žuvininkystę, indėlis į Baltiją 21 ²
Nr. 5/98	Baltijos 21 Darnaus vystymosi veiksmų programa Baltijos jūros regionui – sektorinė ataskaita apie miškus ³
Nr. 6/98	Darnus pramonės sektoriaus vystymasis Baltijos jūros regione
Nr. 7/98	Darbotvarkė 21 – turizmas Baltijos jūros regione ⁴
Nr. 8/98	Baltijos 21 transporto sektoriaus ataskaita ⁵
Nr. 9/98	Darnus erdvinio planavimo vystymasis Baltijos jūros regione
Nr. 10/98	Baltijos 21 finansavimas: apžvalga
Nr. 11/98	Vietos darbotvarkės 21 ataskaita
Nr. 12/98	Aplinkosauginės pilietinės organizacijos (APO) vizija apie Baltijos jūros regiono Darbotvarkę 21
Nr. 13/98	Darnaus vystymosi rodikliai Baltijos jūros regione – pradinė grupė
Nr. 14/98	Darnaus vystymosi vizija Baltijos jūros regione: anapus tradicinio vystymosi
Nr. 15/98	Informacija apie bendrą politiką ir sprendimų priėmimą link subalansuoto Baltijos jūros regiono
Nr. 1/2000	Baltijos 21 dvimetė ataskaita – 2000
Nr. 2/2000	Vystymasis Baltijos jūros regione siekiant Baltijos 21 tikslų – rodikliais paremtas įvertinimas
Nr. 1/2002	Darbotvarkė 21 švietimui Baltijos jūros regione – Baltija 21Š
Nr. 1/2003	Baltijos 21 ataskaita 2000-2002: darnaus vystymosi link Baltijos jūros regione
Nr. 1/2004	Penkerių metų pažanga regione siekiant darnaus vystymosi

¹ Taip pat išleista ir HELCOM'o leidinyje „Baltijos jūros aplinkos veikla“ (BJAV).

² Taip pat išleista ir TBJŽK veiklos leidinyje.

³ Taip pat įtraukta ir į Suomijos Žemės ūkio ir miškų ministerijos leidinius.

⁴ Taip pat išleido ir Suomijos Prekybos ir pramonės ministerija, Darbiniuose dokumentuose 6/1998.

⁵ Taip pat išleido ir Vokietijos federalinė aplinkos agentūra TEKSTŲ serijoje.